4.2. ÜNSÜZLERİN OKUNUŞUNDA KALINLIK VE İNCELİK

KONUYA HAZIRLIK

1. **"Tuna-tünel", "konak-kekik" kelimelerindeki farklı renklerle gösterilen sesleri, çıkış yerleri bakımından karşılaştırarak sonuçları sınıfça değerlendiriniz.**
2. **Arapça ve Farsçadan dilimize giren "dergâh, karargâh, yadigâr; dükkân, hikâye, kâğıt, Hakkâri, Kâmil; sükûn, sükût" gibi kelimelerde "g" ve "k" ünsüzlerinden sonra gelen ünlülerin üzerine niçin düzeltme işareti konulmaktadır? Düşüncelerinizi söyleyiniz.**

OSMANLI TÜRKÇESİ

Osmanlı Türkçesi alfabesinde "te, dal, sin, kef, gef, he" harfleri ince ünlülerle, "tı (t-d), sad, gayın, kaf, hı" harfleri de kalın ünlülerle birlikte okunur. Özellikle Türkçe ve Batı kökenli kelimelerde geçerli olan bu kural, kelimelerin doğru okunması için çok önemlidir.

Aşağıdaki tabloda incelik ve kalınlık nitelikleri gözetilerek okunması gereken ünsüzler verilmiştir. Tablodan yararlanarak ince veya kalın ünlülerle bir arada bulunması gereken ünsüzleri öğreniniz.

İnce ünsüzleri karşılayan harfler	ه	گ	ك	س	د	ت	e, i, ö, ü	İnce ünlüler
	h	g-ğ	k	s	d	t		
Kalın ünsüzleri karşılayan harfler	خ	غ	ق	ص	ط	ط	a, ı, o, u	Kalın ünlüler
	h	g-ğ	k	s	d	t		

Aşağıdaki tabloda verilen kelimeleri, ince ve kalın karşılığı olan ünsüzlerin okunuşlarına dikkat ederek inceleyiniz.

هيشت هيشت	اويكو	سورگو	سورو	ديش	توپ
hişt hişt	öykü	sürgü	sürü	diş	tüp
خيريل خيريل	اويقو	صورغو	صورو	طيش	طوپ
hırıl hırıl	uyku	sorgu	soru	dış	top

SIRA SİZDE

1. Aşağıdaki kelimeleri ince ve kalın karşılığı olan ünsüzleri dikkate alarak okuyunuz ve kelimelerin okunuşlarını boş bırakılan yerlere örnekteki gibi yazınız.

توتمه	كوپوك	اگرى	يوك
Tütme	Köpük	Eğri	*Yük*
طوتمه	قوپوق	آغرى	يوق
Tutma	Kopuk	Ağrı	Yok

هوپوردتمه	قوچ	صوص	طوروم
Höpürdetme	Koç	Sus - Sus	Durum
خورولدامه	گوچ	سوس	دوروم
Horuldama	Göç - Güç	Süs	Dürüm

2. Aşağıdaki cümleleri, ince ve kalın karşılığı olan ünsüzleri göz önünde bulundurarak okuyunuz.

Ne işten kaç ne de hayattan geç

نه ايشدن قاچ نه ده حياتدن گچ.

Polis, şoföre sürücü belgesini sordu.

پوليس، شوفوره سورروجى بلگه‌سنى صوردى.

Sınırlarını bilmeyen kimselere çok sinirlenirdi.

صينيرلرينى بيلمه‌ين كيمسه‌لره چوق سيگيرلنيردى.

Üç kişi, çetin kışı döküm soba ile geçirdi.

اوچ كيشى، چتين قيشى دوكوم صوبه ايله گچيردى.

Dondurmanın baş döndüren tadı damağında kaldı.

طوكديرمه‌نك باش دوندين طادى طاماغنده قالدى.

Oda tıkış tıkıştı, sağda bir dikiş makinesi vardı.

اوطه طيقيش طيقيشدى، صاغده بر ديكيش ماكينه‌سى واردى.

Söğüt ağacının gölgesi, bakır kazandaki yoğurdu soğuttu.

سوگوت آغاجينك گولگه‌سى، باقير قازانده‌كى يوغوردى صوغوتدى.

Esdi, gürledi; sonra eski askıyı aldı, gardıroba astı.

أسدى، گورله‌دى؛ صوڭره أسكى آصقى‌يى آلدى، غارديروبه آصدى.